

Lesbrief 33 – Het Evangelie lezen

Jaar 2

Kim Nataraja

Origenes werd geboren in Alexandrië in de 2e eeuw na Christus en werd hoog opgeleid in de Griekse, Joodse en Christelijke wijsheid. Op de jonge leeftijd van 17 jaar werd hij bevorderd tot Hoofd van de Catechisatie School in Alexandrië, als opvolger van Clemens. Hij was een zeer getalenteerd geleerde en begenadigd leraar. In zijn meest vooraanstaande werk "Over de Beginselen" beschrijft hij systematisch een langzame, diepgaande en aandachtige methode om de Schrift te lezen.

Hij benadrukt dat er vier niveaus zijn bij het lezen van de Schrift. Hij begint met de uitleg van het 1e niveau: als de tekst letterlijk genomen wordt, gaat de aandacht uit naar de oppervlakkige betekenis – en dat is op zichzelf al belangrijk. Maar hij beklemtoont ook dat we verder moeten gaan dan de moraal (2e niveau) die gelegen is in wat we gelezen hebben. Daarna moedigt hij ons aan nog verder te gaan en te kijken naar de allegorische betekenis (3e niveau) van het tekstgedeelte. Dit zou ons uiteindelijk kunnen leiden naar de geest (4e niveau) van het betreffende gedeelte. Deze manier van omgaan met de Schrift werd sinds Origenes bekend als de discipline van "Lectio Divina".

De werkelijke bedoeling om de Schrift op deze diepgaande wijze te lezen is - volgens Origenes - dat het kan leiden tot onverwachte inzichten; in feite zou het kunnen leiden tot een ontmoeting met de verrezen Christus, het Woord, een werkelijke mystieke ervaring.

Zo'n ontmoeting heeft zonder twijfel een diepgaand effect op het individu waardoor zijn/haar kijk op de werkelijkheid verandert. Wij kunnen dan op een diep niveau weten Wie Jezus is en wat Zijn betekenis is voor ons en voor de gehele mensheid. Hetgeen we lezen, helpt ons om niet alleen de essentiële aard van Jezus te begrijpen maar de weerklink van de tekst werpt ook licht op wat ons ervan weerhoudt om onze essentiële aard te verwezenlijken. Een echt begrip van de Schrift op deze manier leidt uiteindelijk tot gemeenschappelijkheid van ons ware Zelf en de Christus binnenin ons.

In de Benedictijner traditie werd een duidelijk pad gevolgd bij het op deze wijze omgaan met de Schrift. Eerst kwam de "lectio". In de tijd van Sint Benedictus betekende dit het luisteren naar een tekst die werd opgelezen tijdens een dienst; niet alle monniken of nonnen konden destijds lezen. Daarna volgde de "meditatio". Hiermee werd bedoeld het gedurende enige tijd verwerken ('proeven') van de tekst door het individu. Een persoonlijke weerklink met de tekst kon eindigen

in spontaan gebed, de "oratio", en die ervaring kon weer leiden tot diepgaand, stil gebed, de "contemplatio".

Dezelfde discipline is nu even waardevol voor ons als hij was in vroeger tijden.

Meditatie leidt vaak tot het diepgaander lezen van de Schrift – en dat leidt weer tot zelfkennis, kennis van Christus, en vervolgens een nog dieper, leventransformerend gebed.

Laurence Freeman zegt in 'Jezus, de innerlijke Leermeester'* : "Met meditatie bedoel ik niet alleen het werk van zuiver gebed, maar het gehele levensgebied van zelfkennis dat hierdoor wordt aangedreven".

Alleen door te weten wie wij werkelijk zijn – een Kind van God – kunnen wij ervaren, in een diepe innerlijke stilte, Wie Christus is, Wie God is.

** 'Jesus, the Teacher within' is nog niet vertaald in het Nederlands.*